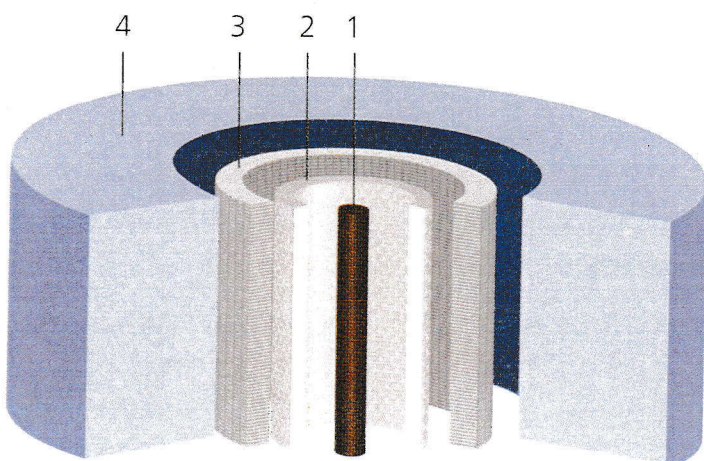

PRÍRUČKA NA OCHRANU OBYVATEĽSTVA

Jadrová elektrárň

Jadrové elektrárne sú základným pilierom energetiky Slovenska a pokrývajú viac ako 55 % celkovej spotreby elektriny v krajine. Sú to mimoriadne spoľahlivé zdroje, ktoré nie sú závislé od poveternostných, ani klimatických podmienok a stabilne dodávajú do siete elektrinu v požadovanej kvalite za najnižšie ceny. Pri prevádzke jadrových elektrární nevznikajú škodlivé skleníkové plyny a ich prevádzka je veľmi čistá, a preto majú významnú úlohu pri redukcii emisií CO₂ na celom svete. Tak isto predstavujú najbezpečnejší spôsob výroby elektriny.

Majú vybudovaný systém niekoľkých ochranných bariér na zabránenie úniku rádioaktívnych prvkov do okolia, ktorý sa nepretržite monitoruje:

Bariéry:

1. Keramická forma jadrového paliva – palivové tablety
2. Kovové pokrytie jadrového paliva
3. Steny komponentov jadrovej časti elektrárne
4. Kontajnmnt (železobetónová obálka zo stenami až 1,5 m hrubými)

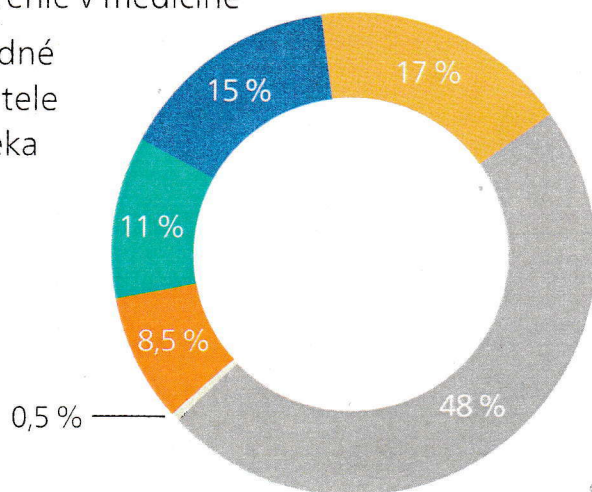
Spôľahlivosť každej bariéry je vysoká a pravdepodobnosť súčasného porušenia všetkých bariér a úniku rádioaktívneho materiálu do okolia je veľmi nízka.

Ak by aj napriek tomu takáto porucha vznikla, na ochranu zamestnancov elektrárne a obyvateľov v okolí sa bude postupovať podľa vopred vypracovaných havarijných plánov v súlade s legislatívnymi požiadavkami SR a EÚ.

Čo je to rádioaktivita?

Rádioaktivita je prirodzená schopnosť niektorých látok samovoľne sa premieňať – rozpadáť. Pri premene rádioaktívnej látky vzniká neviditeľné žiarenie, ktoré je všade okolo nás a ktoré má schopnosť prenikať hmotou. Niektoré druhy žiarenia sú málo prenikavé a na ich zabezpečenie proti prenikaniu stačia tenké vrstvy – napríklad papier, iné druhy sú však také prenikavé, že na ich pohltenie treba hrubé vrstvy ťažkých materiálov – napríklad betónu.

- Radón v budovách
- Žiarenie zemského povrchu
- Kozmické žiarenie
- Ožiarenie v medicíne
- Prírodné RN v tele človeka
- Iné

Čo je radiačná udalosť?

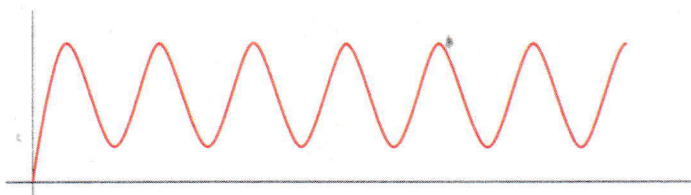
Udalosť na jadrovej elektrárni, pri ktorej došlo, alebo môže dôjsť k súčasnemu porušeniu viacerých ochranných bariér, s možným únikom rádioaktívnych látok do životného prostredia.

Varovanie a informovanie obyvateľstva

O radiačnej udalosti s možnými následkami na životné prostredie sa dozviete prostredníctvom systému VAROVANIA cez sirény, doplnené hovorenou informáciou.

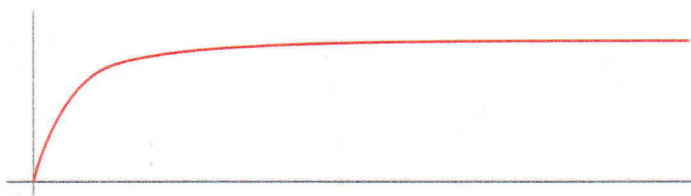
ZAČIATOK OHROZENIA:

2-minútový kolísavý tón

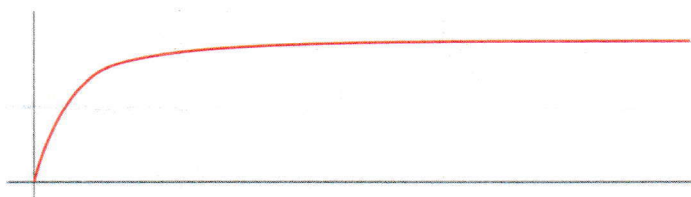
KONIEC OHROZENIA:

2-minútový stály tón

SKÚŠKA SIRÉN:

2-minútový stály tón

Pri zvuku sirén sa uistite, či nejde o plánovanú skúšku sirén, ktorá je vyznačená v kalendári.

Bližšie informácie o nebezpečenstve (únik rádioaktívnych látok, povodne, živelné pohromy, únik nebezpečných chemických látok) poskytnú hlásenia prostredníctvom obecného, mestského rozhlasu alebo RTVS.

Presvedčte sa, že i vaši susedia hlásenie počuli a porozumeli mu.

Pri radiačnej udalosti spojenej s únikom rádioaktívnych látok môže dôjsť k vnútornej a vonkajšej kontaminácii. Na ochranu pred kontamináciou sa aplikujú nasledovné ochranné opatrenia, ktoré sú vyhlasované cez obecný rozhlas a RTVS.

Ako sa chrániť pred rádioaktívnymi látkami

1. **Ukrytie** – najlepšiu ochranu pred účinkami rádioaktívnych látok poskytujú uzavreté, murované priestory.
2. **Jódová profylaxia** – zabraňuje ukladaniu rádioaktívneho jódu v štítnej žľaze. **Občania v oblasti ohrozenia si jódovú profylaxiu prevzali na obecných alebo mestských úradoch.**
3. **Ochrana povrchu tela a dýchacích ciest** – dýchacie cesty je potrebné chrániť vždy pri pohybe v otvorenom priestore – napr. evakuácii, či zatváraní hospodárskych budov, atď. Účinnosť prostriedkov improvizovanej ochrany dýchacích ciest: 3-vrstvový toaletný papier (rolovaný) – 91 %; pokrčená vreckovka (bavlna) – 88 %; uterák – 74 %.
4. **Evakuácia** – vykonáva sa z dôvodu nevyhnutného časového obmedzenia pobytu osôb v ohrozenom území.

Ked' dostanete pokyn k ukrytiu

- Opustite otvorený priestor a ukryte sa v domoch alebo v bytoch.
- Utesnite a zatvorte všetky okná a dvere.
- Uhasťte oheň v zariadeniach na spaľovanie pevných palív, uzatvorte komínové klapky a prívod plynu.
- Vyčkajte na ďalšie upresňujúce pokyny vysielané obecným rozhlasom alebo RTVS. Nepoužívajte zbytočne telefóny pevnej ani mobilnej telefónnej siete s výnimkou prívolať rýchlej zdravotnej služby na záchranu života.
- O vaše deti v školách bude postarané!

Ked' dostanete pokyn k užitiu tabletky jodidu draselného

- Jodid draselný (KJ) **užite až na pokyn** vysielaný rozhlasom alebo televíziou.
- Tabletky je vhodné zapíť malým množstvom vody.
- Užitie vyšších dávok jodidu draselného nezvyšuje ochranný efekt a vášmu zdraviu neprospieja.
- Odporúčané dávkovanie:
 - novorodenci do 1 mes.: 1/4 tablety, t.j. 16 mg KJ
 - deti od 1 mes. do 3 r.: 1/2 tablety, t.j. 32 mg KJ
 - deti od 3 do 12 r.: 1 tabletu, t.j. 65 mg KJ
 - deti nad 12 r. a dospelí: 2 tablety, t.j. 130 mg KJ

Ak dostanete pokyn k evakuácii

- Pokyny k evakuácii dostanete prostredníctvom obecného rozhlasu

- Pripravte si evakuačnú batožinu. Evakuačná batožina nemôže presiahnuť 25 kg na jednu dospelú osobu, 15 kg na jedno dieťa a 5 kg príručnej batožiny.
- Evakuácia zníži riziko vášho ohrozenia iba za predpokladu, že je vykonávaná podľa pokynov.
- Presvedčte sa, či o evakuácii vedia aj vaši susedia
- Zabezpečte svoje potraviny a zásoby vody pred možnou kontamináciou. Uložte ich do obalov, chladničky, mrazničky alebo komory. Nekonzumujte nechránené potraviny!

Na koho sa vzťahuje evakuácia

- Evakuácia je plánovaná pre všetkých obyvateľov s trvalým a prechodným bydliskom v oblasti ohrozenia a pre osoby pracujúce a navštevujúce školské zariadenia v oblasti ohrozenia.
- Všetky mestá a obce v oblasti ohrozenia okolo jadrovej elektrárne majú evakuačné plány.

Kam budete evakuovaní

- Budete informovaní o mieste pristavenia evakuačných dopravných prostriedkov a o mieste, kam budete evakuovaní.
- Predškolské zariadenia, školy, zdravotnícke zariadenia a iné, nachádzajúce sa na území obce, sú evakuované spoločne s obcou.
- **NEOBÁVAJTE SA O SVOJICH RODINNÝCH PRÍSLUŠNÍKOV – BUDE O NICH POSTARANÉ!**

Čo si vziať pri evakuácii so sebou

- Osobné doklady – občiansky a vodičský preukaz, preukaz poistenca ZP.
- Peniaze, platobné karty, cenné papiere a pod.
- Pravidelne užívané lieky, recepty a zdravotné pomôcky, potreby pre kojencov.
- Pre deti písacie a kresliace potreby, knižky, neobjemné hračky, atď.
- Základné potraviny, zabalené – nepodliehajúce skaze na 2-3 dni, vrátane balenej pitnej vody.
- Potreby osobnej hygieny a jedálenské potreby.
- Spací vak, prikrývky, náhradné oblečenie, obuv.
- Mobilný telefón s nabíjačkou, vreckovú baterku, náhradné batérie.

Keď vlastníte hospodárske zvieratá

- Nenechávajte ich na voľnom priestranstve, zatvorte ich do hospodárskych budov.
- Dajte im dostatočnú zásobu vody a krmiva minimálne na 2 – 3 dni.
- Nezamykajte ich, aby bol umožnený prístup zložkám, ktoré sa v prípade potreby o vaše zvieratá postarajú.
- Zásoby vody a krmiva zabezpečte pred kontamináciou prekrytím fóliou alebo plachtou.

Pred odchodom z domu / bytu

- Vypnite elektrické spotrebiče s výnimkou chladničiek a mrazničiek, uhasťte všetky otvorené ohne a spaľovacie zariadenia (plynové kotly).
- Uzatvorte hlavné uzávery plynu a vody, odpojte anténne systémy od prijímačov.
- Skontrolujte uzatvorenie všetkých okien, **zamknite dvere** svojho domu/bytu.
- **NEVYPÍNAJTE** hlavný elektrický istič!

Evakuácia

- Riadte sa pokynmi obce – evakuácia bude umožnená len po plánovaných evakuačných trasách s povinným prechodom cez kontrolné stanovišťa.
- Pri odchode z domu/bytu si chráňte dýchacie cesty, napr. toaletným papierom, bavlnenou vreckovkou alebo uterákom. Povrch tela si chráňte vhodným oblečením, ktoré pri nástupe do vozidiel odložíte (čiapka, pláštenky, polyetylénové vrecká použité ako návleky na ruky a obuv).
- Na evakuáciu použite iba spoľahlivé vozidlo s dostatočnou zásobou pohonných hmôt.

Viac informácií na webových stránkach Slovenských elektrární: www.seas.sk
Úradu jadrového dozoru SR: www.ujd.gov.sk
Ministerstva vnútra SR: www.minv.sk

Ochranné pásma AE Bohunice

Dôležité telefónne čísla

Linka tiesňového volania

112

Polícia

158

Lekárska služba

155

Hasiči

150

Okresný úrad, Odbor krízového riadenia

Trnava

033/ 551 4222

033/ 556 4461

Nitra

037/ 654 9326

037/ 654 9335

Trenčín

032/ 741 1452

032/ 743 5252

Havarijné plánovanie
a príprava EBO

033/ 597 2163

Infocentrum Jaslovské Bohunice

033/ 597 2331